

Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
108 Reykjavík

Dags. 3.4.2012
Tilv. 5618-0-0005
Mál 2012-192
Máll. 0.5

Umsögn Veðurstofu Íslands um Áfanga- og verkáætlun fyrir gerð vatnaáætlunar 2011-2015

1. Inngangur

Áfanga- og verkáætlun er grunnur að ágætu yfirliti um tilgang og markmið laga um stjórn vatnamála og reglugerða þar að lútandi. Skýrslan reynir að þjóna afar ólíkum notendum og einkennist af því. Markhópurinn mætti vera skýrari, það myndi auðvelda framsetningu efnisins.

2. Framsetning og skipulag

Veðurstofa Íslands telur að niðurskipan þátta sé ekki í nægilega rökréttu samhengi til þess að hún nái að setja fram skilmerkilega og skýra heildarmynd. Hún telur að æskilegt væri að skýra þá vinnu sem móta grunneiningar tilskipunarinnar, þ.e. afmörkun vatnshlota, greiningu í gerðir og eiginleikagreiningu vatnshlota, áður en fjallað er ítarlega um flokkun þeirra.

Texti skýrslunnar er á köflum alltyrfinn og fremur stofnanalegur og því hætta á að upplýsingin missi marks sem kynning fyrir almenning og hagsmunaaðila. Sumir kaflar eru mun ítarlegri en aðrir og gætir þar ákveðins ósamræmis. Æskilegt væri að einfalda, bæta og skýra textann, sem og samræma vægi innan hans. Nokkuð er um endurtekningar, sem dæmi má nefna að fram kemur á allnokkrum stöðum hver er markhópur þessarar áætlunar.

Veðurstofan telur æskilegt að ganga lengra með þá ágætu hugmyndafræði sem fram kemur á bls. 24 í áætluninni og skipta áætluninni í yfirlitshluta og ítarlegri hluta.

3. Tímaáætlun verkþátta

Veðurstofan telur að æskilegt hefði verið að flokka og skilgreina þá vinnu sem fagstofnanir eiga að vinna með skýrari hætti í töflu- og textaformi. Telur Veðurstofan að upptalning á áföngum og verkliðum í töflu 1 endurspegli ekki nægjanlega vel þau verkefni sem stofnunin hefur á sínum höndum í dag. Þar má nefna viðmið vegna vatnsformfræðilegra og eðlisefnafræðilegra þátta og verkefni sem tengjast landfræðilegum upplýsingakerfum o.fl. Vísast til verksamninga stofnananna í þessu samhengi. Einnig væri æskilegt að skýra sérstaklega þau skil sem eru hluti af heildarmynd verkefnisins og á að skila áður en verkefni lýkur.

Samkvæmt verkefnalista í töflu 1., bls. 34, er Veðurstofan með fjögur verkefni á sínum vegum og leggur hún fram eftirfarandi ábendingar viðvirkjandi þremur þeirra:

Verkefni 4. Grunnflokun og skipting í vatnshlot. Veðurstofan telur tímaramma verkefnisins of þröngan og endurspegli ekki nauðsynlegt ítrunarferli. Lagt er til að vinna verkþáttar sé skráð á allt árið 2012, vinna með hléum verði skráð á allt árið 2012 og einnig á síðasta ársfjórðung 2014. Hafa þarf í huga að nauðsynlegt er að álagsgreiningu sé lokið til þess að hægt sé að ljúka afmörkun og greiningu í vatnshlot.

Verkefni 7. Eiginleikalýsing, skipting í gerðir. Veðurstofan telur tímaramma verkefnisins of þröngan og endurspegli ekki nauðsynlegt ítrunarferli. Lagt er til að vinna verkþáttar sé skráð á allt árið 2012, sem og fyrsta ársfjórðung 2013. Vinna með hléum verð skráð á tvo næstu ársfjórðunga til viðbótar á árinu 2013 og á síðasta ársfjórðung 2014.

Verkefni 11. Vatnshlotagrunnur settur upp. Veðurstofan telur tímaramma verkefnisins of þröngan og endurspegli ekki nauðsynlegt ítrunarferli. Lagt er til að vinna með hléum verð skráð á allt árið 2013.

Endurskoða þarf aðra tengda liði til samræmis við þetta, sem dæmi má nefna verkefni 10 og 16.

4. Mikilvæg orð og orðasambönd í viðauka III.

Veðurstofan gerir athugasemdir við tvær skilgreiningar.

Magnstaða grunnvatns. Veðurstofan hefur ítrekað reynt að koma á framfæri leiðréttingu vegna þess misskilnings sem felst í skilgreiningu þessa hugtaks sem mælikvarða á áhrif beinnar eða óbeinnar vatnstöku. Lögð er áhersla á að þessi skilgreining verði endurskoðuð hið fyrsta og í framhaldi af því farið í síðari breytingar. **Magnstaða er mælikvarði á magn grunnvatns í grunnvatnshloti**, e.t.v. með viðbótinni *miðað við tiltekið náttúrulegt ástand*.

Á eða straumvatn. Á eða straumvatn er ekki skilgreint sem sérstakt vatnshlot sem slíkt í vatnatilskipuninni eða í reglugerð og getur þessi framsetning því verið villandi. Um er að ræða vatn sem rennur að mestu á yfirborði lands.

Almennt þarf að fara yfir orðalag þessa kafla. Dæmi um þar sem úrbóta í framsetningu er þörf:

- Vistfræðilegt ástand: Endurskoða þarf framsetningu ... *gæði gerðar og starfsemi vatnavistkerfa* ... er illskiljanlegt.
- Vistfræðilegt gæðahlutfall: Endurskoða framsetninguna ... *Gæðahlutfall í vöktunarkerfi* ... er erfitt að skilja.

5. Aðrar mikilvægar ábendingar

Veðurstofan telur að skýra þurfi nokkur atriði sem koma fram í verkáætluninni og greina nánar frá hvaðan sú afmörkun/greining kemur. Æskilegast væri að skoða þá liði nánar í samráði við þá sérfræðinga sem vinna að framgangi laga um stjórn vatnamála.

Vatnaáætlun. Skýra þarf betur hvað liggur að baki þeim þáttum sem koma eiga fram í vatnaáætlun, sbr. upptalningu á bls. 31. Stofnunum þarf að vera alveg ljóst hvað felst í þessum liðum og hvaða hlutur er hvers og hver afmörkun verkliðar er. Dæmi er liður 4, *Yfirlit og kort yfir sýnatökustaði sem mynda samanburðarhæft kerfi og sýnir niðurstöður vöktunaráætlana* ...

Vatnshlot, bls. 25. Skýra þarf betur forsendurnar fyrir eftirfarandi: *Gert er ráð fyrir að þar sem það er skynsamlegt verði minni vötnum slegið saman í vatnshlot eða þau sameinuð vatnshlotum nærliggjandi vatnakerfis.*

Frumflokkun á vistfræðilegu ástandi, bls. 27. Hvað er átt við með því sem fram kemur í þessum lið? Eru allir sérfræðingar á sömu skoðun hvað þetta varðar? Þá er einkum átt við það að:

... á undanförunum árum hafa nokkrar ár og stöðuvötn verið flokkað af heilbrigðisnefndum m.t.t. mannlegra áhrifa. Flokkunin er byggð á ákvæðum um umhverfismörk í reglugerð um varnir gegn mengun vatns ... Á fyrsta tímabilinu þegar verið er að innleiða nýja stjórnkerfið er ætlunin að gera frumflokkun á vistfræðilegu ástandi þeirra vatnshlota sem þegar hafa verið flokkuð á grundvelli reglugerðar um varnir gegn mengun vatns ... Að öðru leyti verður formleg flokkun ekki gerð fyrr en eftir 2015.

Nokkrar efnislegar villur fundust í textanum sem mikilvægt er að bæta úr. Dæmi:

Innleiðingar og framkvæmdatímabil, bls. 16. *Í stuttu máli ganga lög um vatnastjórnun og vatnatilskipunin út á að fyrir árið 2016 skuli gera vatnaáætlun, aðgerðaráætlun og vöktunaráætlun.*

Áætlanir eru tæplega tilgangur laganna þó þær séu góð verkfæri til þess að ná markmiðum þeirra. Lagt er til að setningunni verði breytt þannig: Til þess að ná fram markmiði um gott ástand vatns í samræmi við lög um stjórn vatnamála skal fyrir árið 2016

Grunnflokkun vatns og flokkun í vatnshlot, bls. 35. Fram kemur að skipta skuli ... öllu vatni í vatnshlot ... Ekki í samræmi við stærðarmörk. Þetta þarf að lagfæra.

Virðingarfyllst

Árni Snorrason
forstjóri VÍ